

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Dodatok č. 2

ktorým sa mení a zosúladuje so znením školského zákona

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

PRE PREDPRIMÁRNE VZDELÁVANIE V MATERSKÝCH ŠKOLÁCH

schválený Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu
Slovenskej republiky pod číslom 2016-17780/27322:1-10A0 s platnosťou od 1. septembra
2016

SCHVÁLILO

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2022 pod číslom 2022/10933:4-A2140 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách s účinnosťou od 1. septembra 2022.

V Štátnom vzdelávacom programe pre predprimárne vzdelávanie v materských školách:

1) V časti „Stupeň vzdelania“ sa **nahrádza text:** „Predprimárne vzdelanie získa dieťa absolvovaním posledného ročníka vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v materskej škole. Predprimárne vzdelávanie ukončuje dieťa spravidla v školskom roku, v ktorom do 31. augusta dosiahne šiesty rok veku a dosiahne školskú spôsobilosť.“ **textom:** „Predprimárne vzdelanie získa dieťa absolvovaním posledného roka školského vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v materskej škole.“ Za poslednou vetou sa **vkladá nová veta**, ktorá znie: „Tento doklad vydá riaditeľ materskej školy len dieťaťu, ktoré absolvovalo posledný rok vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v materskej škole.“

2) V časti „Profil absolventa“ sa **nahrádza text:** „Dieťa po absolvovaní materskej školy nedisponuje rozvinutými kompetenciami v daných oblastiach. Dosiahnutie základných cieľov jednotlivých vzdelávacích oblastí tohto programu vytvára predpoklady na ich plné rozvinutie v budúcnosti.“ **textom:** „Ak dieťa, pre ktoré je plnenie predprimárneho vzdelávania v materskej škole povinné¹, nedosiahne školskú spôsobilosť a pokračuje v plnení povinného predprimárneho vzdelávania, jeho vzdelávanie sa sústreďuje na odstránenie deficitov v rozvoji kľúčových kompetencií nevyhnutných na zvládnutie primárneho vzdelávania v základnej škole.“

Poznámka 1 pod čiarou znie: „§ 28a ods. 3 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „školský zákon“)“

3) V časti „Vyučovací jazyk“ sa **nahrádza text:** „Vyučovacím jazykom v materských školách je štátny jazyk Slovenskej republiky. V materských školách alebo triedach, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku príslušnej národnostnej menšiny, je súčasťou výchovno-vzdelávacej činnosti aj komunikácia v štátnom – slovenskom jazyku. Požiadavky na komunikáciu v štátnom jazyku v materských školách, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku príslušnej národnostnej menšiny upravuje metodický list. V materských školách alebo v triedach s bilingválnym vzdelávaním je súčasťou výchovno-vzdelávacej činnosti aj komunikácia v štátnom – slovenskom jazyku.“ **textom:** „Výchova a vzdelávanie v materských školách sa uskutočňuje v slovenskom jazyku alebo v jazyku príslušnej národnostnej menšiny⁷.“

Poznámka 7 pod čiarou znie: „§ 28 ods. 1 školského zákona“

4) Časť 7 znie:

„7 Charakteristika odboru vzdelávania v materskej škole a jeho dĺžka

Materská škola podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja schopnosti a zručnosti, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie, pripravuje na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí⁸.

Výchova a vzdelávanie v materskej škole sa uskutočňuje podľa školského vzdelávacieho programu⁹.

Na predprimárne vzdelávanie sa prijíma dieťa od troch rokov veku; výnimočne možno prijať dieťa od dovŕšenia dvoch rokov veku. Predprimárne vzdelávanie je povinné pre dieťa, ktoré dosiahlo 5 rokov veku do 31. augusta¹⁰.

Povinné predprimárne vzdelávanie trvá jeden školský rok.

Ak dieťa po dovŕšení šiesteho roku veku nedosiahne školskú spôsobilosť, bude pokračovať v plnení povinného predprimárneho vzdelávania ešte jeden školský rok za podmienok ustanovených v zákone¹¹.”

Poznámka 8 pod čiarou znie: „§ 28 ods. 1 školského zákona“

Poznámka 9 pod čiarou znie: „§ 7 školského zákona“

Poznámka 10 pod čiarou znie: „§ 28a ods. 1 školského zákona“

Poznámka 11 pod čiarou znie: „§ 28a ods. 3 školského zákona“

5) Časť 8 znie:

„8 Forma výchovy a vzdelávania

Výchova a vzdelávanie, poldenná aj celodenná, sa v materských školách uskutočňuje dennou formou.

Denná forma výchovy a vzdelávania sa môže uskutočňovať aj ako dištančná:

- a) v celom rozsahu vzdelávania zabezpečeného materskou školou pre deti, ak sa vyhlási výnimočný stav, núdzový stav alebo mimoriadna situácia,
- b) v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy, ministra školstva alebo inej oprávnenej osoby v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu pre všetkých žiakov;
- c) v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa materskej školy pre deti, pre ktoré je predprimárne vzdelávanie povinné, ak kvôli zdravotnému stavu alebo z iných závažných dôvodov (napr.: rodinné dôvody, ohrozovanie bezpečnosti a zdravia iných detí, ktoré sú účastníkmi výchovy a vzdelávania), nemôžu plniť povinné predprimárne vzdelávanie formou pravidelného denného dochádzania, najdlhšie počas troch po sebe idúcich mesiacov,
- d) v rozsahu nevyhnutne potrebnom, najviac však jeden mesiac, z dôvodov podľa § 150a ods. 2 školského zákona.

Povinné predprimárne vzdelávanie dieťa plní formou pravidelného denného dochádzania v pracovných dňoch v rozsahu najmenej štyri hodiny denne, okrem času školských prázdnin. Dieťa so zdravotným znevýhodnením môže plniť povinné predprimárne vzdelávanie v rozsahu menej ako štyri hodiny denne za podmienok ustanovených zákonom¹².

Výchova a vzdelávanie sa v materskej škole uskutočňuje prostredníctvom nasledujúcich foriem denných činností:

- hry a činnosti podľa výberu detí,
- zdravotné cvičenie,
- vzdelávacia aktivita,
- pobyt vonku,
- činnosti zabezpečujúce životosprávu (osobná hygiena, stravovanie, odpočinok).

Hry a činnosti podľa výberu detí sú spontánne alebo učiteľkou navodzované hry. Ich súčasťou je dopoludnia aj ranný filter prípadne aj ranný kruh. Hry a činnosti podľa výberu detí sú zaradované ako samostatná organizačná jednotka počas prichádzania detí do materskej školy a odchádzania popoludní. Súbežne s nimi sa môžu uskutočňovať aj vzdelávacie aktivity.

Pri navodzovaní obsahu hier a činností podľa výberu detí sa kladie dôraz na uplatňovanie ich individuálnych záujmov a potrieb.

Zdravotné cvičenie sa realizuje každý deň v určitom čase zásadne pred jedlom (spravidla pred desiatou) s podmienkou dodržiavania hygienických zásad (vo vyvetranej miestnosti, prípadne vonku). Patrí k vopred plánovaným činnostiam. Môže sa zaradiť aj viackrát v priebehu dňa a môže sa realizovať tak v interiéri (herňa, telocvičňa), ako aj v exteriéri materskej školy (školský dvor, terasa, ihrisko a. i.).

Vzdelávacie aktivity sú aktivitami vzťahujúcimi sa na sprostredkovanie plánovaných vzdelávacích obsahov jednotlivých vzdelávacích oblastí. V rámci vzdelávacích aktivít sa vytvára nosný priestor na postupné dosahovanie výkonových štandardov. Vzdelávacie aktivity sa zaraďujú ako samostatná organizačná jednotka alebo môžu byť súčasťou všetkých ostatných denných činností. Sú realizované ako individuálne, skupinové alebo frontálne aktivity detí. Časové trvanie vzdelávacej aktivity musí rešpektovať schopnosti a potreby detí, ich vývinové osobitosti a zákonitosti psychohygieny.

Pobyt vonku plní okrem pedagogickej a rekreačnej aj významnú zdravotnú funkciu. Súčasťou pobytu vonku sú najmä spontánne pohybové aktivity, voľné hry podľa výberu detí a vychádzka mimo areálu materskej školy. V rámci pobytu vonku môžu byť zaradené aj vzdelávacie aktivity a zdravotné cvičenie tak, aby bol ponechaný dostatok času na spontánne hry a pohybové aktivity detí. Realizuje sa každodenne, skrátit', či úplne vynechať sa môže len z dôvodu mimoriadne nepriaznivých meteorologických podmienok. Ak sa pobyt vonku skrátí alebo nerealizuje, je potrebné zabezpečiť podmienky na pohybovú aktivitu detí v triede alebo telocvični (ak ju materská škola má).

Činnosti zabezpečujúce životosprávu

Stravovanie detí sa zabezpečuje v pevne stanovenom čase, pričom sa odporúča dodržať trojhodinový interval medzi podávanými jedlami (desiata, obed, olovrant). Čas podávania jedla sa stanovuje podľa podmienok prevádzky materskej školy. Odpočinok sa zaraďuje po obede, pričom jeho trvanie závisí od potrieb detí. Ležadlá musia byť zdravotne nezávadné. Minimálne trvanie odpočinku je 30 minút. Odpočinok v jednotriednej materskej škole, ako aj vo vekovo heterogénnych triedach, sa diferencuje podľa potrieb detí. Nesmie sa narúšať realizáciou krúžkovej činnosti.

Všetky formy denných činností detí usmerňujú kvalifikované učiteľky pre predprimárne vzdelávanie.

Organizácia výchovno-vzdelávacej činnosti v materskej škole je charakteristická flexibilitou striedania spontánnych a riadených činností. Formy denných činností sa realizujú súbežne alebo ako samostatné organizačné jednotky. Usporiadanie denných činností spracúva materská škola vo forme denného poriadku, ktorý:

- zabezpečuje vyvážené striedanie spontánnych hier a riadených činností,
- vytvára dostatočný priestor pre individuálne potreby a záujmy detí,
- zabezpečuje dodržiavanie zásad zdravej životosprávy (pravidelné stravovanie, dostatočný pobyt na čerstvom vzduchu, dostatočná pohybová aktivita a odpočinok).

V triedach s poldennou výchovou a vzdelávaním sa denný poriadok upravuje vzhľadom na čas ich prevádzky.“

Poznámka 12 pod čiarou znie: „§ 59a ods. 5 školského zákona“

6) Časť 9 znie:

„9 Osobitosti výchovy a vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania

Každá materská škola by v súčasnosti mala byť schopná poskytovať podmienky pre inkluzívne vzdelávanie. Takéto vzdelávanie naplňa ideu rovnosti šancí pre všetkých, rovnosti prístupu ku vzdelávaniu a v konečnom dôsledku k zabezpečeniu sociálnej inklúzie.

V podmienkach predprimárneho vzdelávania v materských školách sa idea inklúzie dotýka najmä prístupu k deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s cieľom prijať čo najväčší počet týchto detí do bežných škôl a tried. Deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sú deti so zdravotným znevýhodnením, deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, ale aj deti s nadaním¹³. Tieto deti a ich rozvoj vyžadujú podporu, ktorá je náročnejšia a komplexnejšia v porovnaní s podporou poskytovanou deťom so štandardným vývinom. Materské školy musia byť pripravené takúto komplexnú podporu poskytnúť uvedomujúc si, že miera komplexnosti a jej modifikácie podpory a starostlivosti je závislá od špecifickej podoby výchovno-vzdelávacích potrieb konkrétnych detí.

Aby prostredie materskej školy bolo schopné poskytnúť inkluzívne vzdelávanie, treba brať do úvahy nasledovné všeobecne platné princípy inklúzie vo vzdelávaní, ktoré je potrebné zohľadniť aj pri tvorbe školského vzdelávacieho programu:

1. Vzdelávanie pre všetkých.
2. Univerzálne a rovnaké vzdelávacie ciele (na výstupe vzdelávania).
3. Diverzita a adaptabilita na úrovni presnej identifikácie a diferencovanosti vstupných podmienok a pokroku vo vzdelávaní.
4. Adaptácia procesu a postupu podmienkam lokálnej komunity a jej potrieb.
5. Presah školských aktivít na lokálne aktivity a ich integrácia do činnosti školy.
6. Intenzívny profesijný vývin podieľajúcich sa pedagogických zamestnancov.

Uvedené princípy sa konkretizujú tak, aby boli zabezpečené nasledovné kritériá inkluzívneho vzdelávania:

Spravodlivosť a rovnosť v poskytovaní výchovy a vzdelávania

Všetky deti bez ohľadu na pohlavie, vierovyznanie, etnickú, jazykovú alebo kultúrnu príslušnosť, ekonomické zázemie a zdravotné znevýhodnenie majú rovnaký prístup k vzdelávaniu. Všetky deti majú rovnaký nárok na tie isté podporné služby a rovnaký prístup.

Koordinované ciele a spolupráca

Zabezpečovanie inkluzívneho vzdelávania vyžaduje úzku a intenzívnu spoluprácu všetkých zainteresovaných a dobre štruktúrovaný tím, ktorý podporuje inkluzívnosť vo vzdelávaní. Každá materská škola zabezpečuje intenzívnu spoluprácu aj s rodičmi detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, pričom rodičia, deti a ďalší odborníci vytvárajú koordinovaný tím, aby sa zabezpečili konkrétne potreby týchto detí. Každá materská škola má navyše poverenú konkrétnu osobu zodpovednú za koordináciu poskytovania komplexných služieb pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Pripravenosť pedagogických zamestnancov materských škôl na inkluzívne vzdelávanie

Materská škola vytvára podmienky na to, aby všetci pedagogickí zamestnanci materských škôl boli schopní orientačne identifikovať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby detí a zároveň, aby materská škola bola v úzkom kontakte s odborníkmi, ktorí majú identifikáciu špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb v kompetencii. Učiteľky materských škôl sú schopné pristupovať k týmto deťom individuálne a zabezpečovať ich zmysluplný individuálny rozvoj. Jedným z nástrojov takéhoto rozvoja je individualizácia vzdelávacích programov pre tieto deti. Podmienkou vytvárania týchto programov je kvalitná pedagogická diagnostika.

Materská škola rovnako vytvára podmienky na intenzívnu spoluprácu a komunikáciu s rodičmi týchto detí, ako aj na komunikáciu so zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie, ktoré týmto deťom poskytujú podporné služby.

Inkluzívne prostredie materskej školy

Materská škola dbá o to, aby v rámci svojich priestorov zabezpečila univerzálny dizajn, a aby deťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a deťom cudzincov boli poskytované a dostupné špecificky prispôsobené zariadenia a materiál. Materská škola zároveň dbá aj o odbúranie všetkých bariér, ktoré by mohli narúšať proces inklúzie nielen detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Prostredie je zabezpečené tak, aby v čo najväčšej miere spájalo všetky deti.

Uvedené princípy a kritériá inkluzívneho vzdelávania sa konkretizujú v školských vzdelávacích programoch a v individuálnych vzdelávacích programoch v závislosti od konkrétnej a aktuálnej situácie jednotlivých materských škôl, čo je spojené s pravidelnou modifikáciou a adaptáciou týchto programov podľa reálnych potrieb.

V špeciálnych triedach pre deti so zdravotným znevýhodnením a v materských školách pre deti so zdravotným znevýhodnením (špeciálnych školách) sa deti vzdelávajú podľa vzdelávacích programov pre deti:

- s mentálnym postihnutím,
- so sluchovým postihnutím,
- so zrakovým postihnutím,
- s telesným postihnutím,
- s narušenou komunikačnou schopnosťou,
- s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami,
- choré a zdravotne oslabené,
- hluchoslepé,
- s viacnásobným postihnutím.

Dieťa so zdravotným znevýhodnením sa vzdeláva podľa školského vzdelávacieho programu školy. Ak jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú, aby sa vzdelávalo podľa školského vzdelávacieho programu, dieťa sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu vypracovaného v súlade s odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu dieťaťa. Deťom so zdravotným znevýhodnením sa v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania a odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie poskytujú rôzne formy špecifickej pedagogickej a odbornej podpory a intervencie.

Materské školy sú povinné vytvárať inkluzívne prostredie pre všetky deti, vrátane detí cudzincov.“

Poznámka 13 pod čiarou znie: “§ 2 písm. j) školského zákona

7) Časť 10 znie:

„Osobitosti výchovy a vzdelávania cudzincov

Predprimárne vzdelávanie detí cudzincov sa zameriava na rozvíjanie elementárnych základov:

1. komunikačných kompetencií,
2. matematických kompetencií a kompetencií v oblasti vedy a techniky,
3. digitálnych kompetencií,
4. kompetencií učiť sa, riešiť problémy, tvorivo a kriticky myslieť,
5. sociálnych a personálnych kompetencií,
6. občianskych kompetencií,
7. pracovných kompetencií.

Osobitosťou výchovno-vzdelávacej činnosti je aj osvojovanie si základov slovenského jazyka ako L2, tak, aby deti mali dostatočné a veku primerané komunikačné schopnosti v slovenskom jazyku.

8) Časť 11 znie:

„11 Osobitosti výchovy a vzdelávania detí v národnostných materských školách

Výchovno-vzdelávacia činnosť na predprimárnom stupni vzdelávania národnostných škôl sa zameriava aj na zachovanie a rozvoj kultúrnej a jazykovej identity detí patriacich k národnostným menšinám. Osobitosťou výchovno-vzdelávacej činnosti je aj osvojovanie si základov slovenského jazyka ako L2, tak, aby deti mali dostatočné a veku primerané komunikačné schopnosti v slovenskom jazyku.

Učiteľky prepájajú komunikáciu v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a v slovenskom jazyku tak, aby deťom poskytovali kvalitné rečové vzory v oboch jazykoch.

9) Zrušujú sa časti „Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v materských školách“; „Povinné personálne zabezpečenie predprimárneho vzdelávania v materských školách“; „Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie predprimárneho vzdelávania“; „Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní“ a „Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov“.